

Po trisdešimties metų

Su didžiausiomis viltimis černobyliciai laukė Černobylio katastrofos 30-mečio. Gal kas pasikeis, gal priims ką nors, kas palengvintų jų kasdieninę buitį, gal palengvins sveikatos problemas...

Paaikšėjo, kad Seimas ir Vyriausybė labiau įpratę rūpintis savimi nei savo piliečiais. Nors anokia čia paslaptis. Daug gražių žodžių sulaukta iš jų pusės, bet ne darbų. Nors turėjome pensijos sulaukti stuktėlėjus 50 metų, dabar teks bandyti perspjauti visus pagal gyvenimo trukmę ir išeiti sulaukus 65-erių, žinoma, jeigu nepadidins iki 67 metų... Žodžiu, vilčių nepaliko jokių, išskyrus kalbas: darysim, aptarsim, apsvarstysim ir t. t.

Po šių metinių galime visas viltis ir lūkesčius išmesti į šiukšlių kontenerius, tik rūšiuodami išmeskime į skirtingus, nes kitaip dar baudą gaušime...

Susitikti Seime ar Vyriausybėje galime su bet kuo, bet tai bus viso labo tušti susitikimai, neduosiantys jokios apčiuopiamos naudos. Judėjimo veiklos pabaiga? Nemanau, nes miestų bei rajonų organizacijos šį tą gali nuveikti ir vietiniame fronte, pavyzdžiui, sutarti su savivaldybėmis dėl sanatorinių kelialapių ar kitų nedidelių socialinių paslaugų teikimo černobyliciams.

Kodėl kiekvienais metais černobyliciams mažėjo socialinės ir medicininės garantijos? Rodos, Lietuvoje viskas gerai: kasmet auga bendras vidaus produktas, didėja eksportas, kyla minimali alga ir t. t. Turėtume kasmet gyventi vis geriau ir geriau, bet...

Saugumo tarnybos, lyg atsidusios iš kelis dešimtmečius trukusio letargo miego, pradeda narplioti politikų ir verslininkų korupcinius ryšius; valstybinė mokesčių inspekcija pradeda ieškoti, ar sumokėti mokesčiai už gautas nuo 2004 metų dovanas; kalbos ir svarstymai apie naujų mokesčių įvedimą, totalus tikrinimas tų, kurių sąskaitose daugiau nei 5000 eurų ir t. t.

Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad valstybės biudžetas nėra pajėgus išlaikyti išsikerojusios ir geometrine progresija padidėjusios biurokratijos, taip pat nepajėgia aptarnauti už didelius procentus paimtų kreditų, nepajėgia išlaikyti už beprotingą kainą pastatyto terminalo ir t. t.

Čia neprošal daryti mažą ekskursą į šalį ir palyginti kaimyninės šalies deputatus su mūsų šiais seimūnais. Ar tikrai juose neliko *homo sovieticus* nomenklatūrinio raugo? Juk visi, kaip sakoma, sėdėjome toje pačioje valtyje. Štai kokius savo šalies „dūmakus“ regi Aleksandras Nevzorovas: „(...) mūsų netolimoje ateityje vadinamieji Dūmos rinkimai. Ir vėl tie patys tamsoki primitivūs žmonės, kurių galvose niekas neužsilaiko, išskyrus deputatines privilegijas ir atlyginimus, ims dabar iš visų televizorių, virdulių ir skalbimo mašinų skiesti apie kažkokią tautos gerovę. O tauta, reikia manyti, greičiausiai leis apgaunama ir vėl viskas tęsis, kaip tęsėsi iki šiol. (...) Kokia klaiki neteisybė! Gyvojoje gamtoje viskas vyksta gerokai tauriau. Štai koks nors itin kenksmingas vabzdys kartą įgėlęs numiršta. Iškrėtei niekšybę – ir padvėsei. O deputatas – būtybė daugiakartė. Ir nepaisant to, kad ji, ši būtybė, jau pridarė blogų poel-

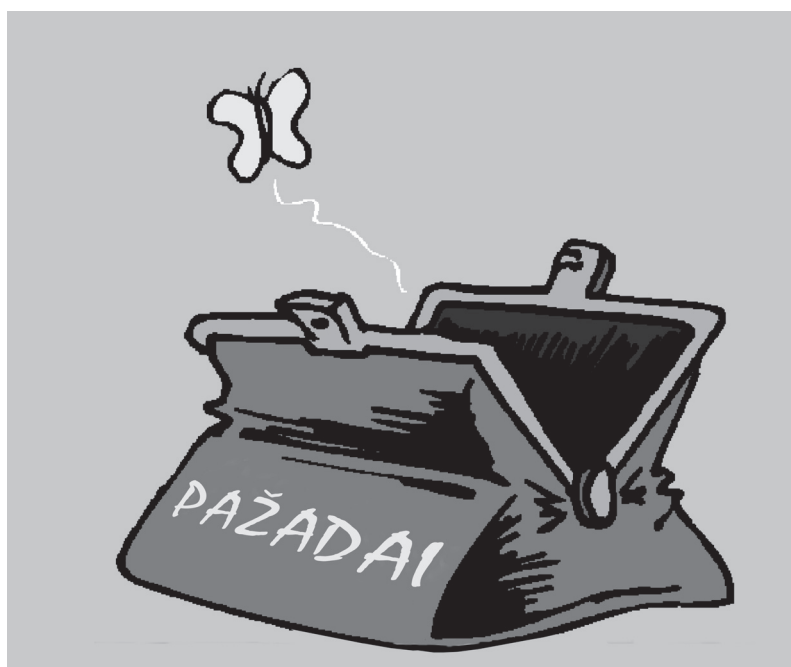
gių su kaupu, vis dėlto ji ir toliau politiškai bei fiziologiškai funkcionuoja...“ Taigi.

Manau, ne visi mūsų valstybės tarnautojai yra bepročiai. Kai kurie su siaubu laukia 2020 metų pabaigos, kai baigsis ar stipriai sumažės Europos Sąjungos parama. Kas tada dėsins? Kaip tada reikės išmokėti pensijas pensininkams ir invalidams, algas biudžetinėms; kaip reikės garantuoti valstybės piliečiams socialines ir medicininės paslaugas, o kur dar investicijos į švietimą, kultūrą ir sportą?.. Tautos vedlių ištis laukia rimti sunkumai. Ko gero, neužteks ir prieš keletą metų nupirktų vandens patrankų.

Kas tada laukia mūsų valstybės? Eilinis sąžiningas politologas atsakytų: pakilimas, nuosmukis ar socialinis sprogimas. Žinant mūsų visuomenės mentalitetą, revoliucijų nebus; žinant valdžios struktūras, pakilimo tikėtis neverta. Kita vertus, prie didelio nuosmukio tauta jau pripratinėta. Kaip sako patarlė: pripratimas – antras prigimimas.

Tad pamirškime apie naujas socialines ir medicininės garantijas černobyliciams, neplanuokime sulaukti šimto metų, tenkinimės, ką duoda Dievas, ir... laukime kitų apvalių Černobylio katastrofos minėjimo datų.

Kęstutis Kazlauskas

Černobylieti, netylėk

Prie atminimo akmens žvakeles uždega Pakruojo černobylicių draugijos nariai Jonas Ramanauskas ir Stasys Kilčiauskas. Autorės nuotrauka

*Trys dešimtmečiai po Černobylio branduolinio sprogi-
mo alsuoja prisiminimų karš-
čiu iškentusiems ne vien pra-
gaištingą „pragaro“ skonį, bet
ir nepelnytus priekaištus: ko
ten važiuote?!*

Nobelio literatūros premijos laureatės Svetlanos Aleksejevič knyga „Černobylis malda“ keliauja per gyvenimą, nors... Ar visa įvertinta? Ar įvertinta, kaip savo gyvybėmis rizikavo dabar černobyliciais vadinami žmonės? Tūkstančiai lietuvių jau skendi ramybės soduose. Išėjusiems į amžinybę ir susikauptusiems maldoje buvo skirti šie Pakruojo šv. Jono Krikštytojo bažnyčios kunigo dekanas Remigijaus Čekavičiaus dėkingumo žodžiai.

Saulėta diena lydėjo Pakruojo černobylicių draugijos veikliausiuosius narius, jų bendraminčius joniškietis, radviliškietis, raseiniškietis ir latvius prie paminklinio akmens Pakruojo ligoninės kiemelyje. Lyriški pakruojietės Karolinos Kazlauskienės posmai gludino skausmą širdyse, kurias autorė prašė atsiverti: „Černobylieti, netylėk...“

Trys dešimtmečiai išretino ir 1986-aisiais gelbėjusių žmonių nuo branduolinio slibino pakruojiečių gretas. Penkių černobylicių kapus uždengė pavasario žiedai ir paženklino atminties liepsnelės. Kvapą

gniauzė renginyje demonstruoto dokumentinio filmo kadrai. Tačiau, Pakruojo černobylicių draugijos pirmininko Vladislavo Šurnos žodžiais, avarijos vietoje buvo baisiau...

1986-ųjų balandžio 28-ąją Vladislavas Impolėje atšoko vestuves su Vida... Šventišką dieną, prisimena, spigino kaitri saulė, tik oras atrodė „nei šioks, nei toks“. Neilgai trukus jaunavedžių šeimą išskyrė šaukimas į Joniškio karinį komisariatą. Buvęs tarybinės armijos karys, pusmetį talkininkavęs nuimant derlių Kazachstano stepėse, ir pareigingas vairuotojas pakluso įsakymui. Vėliau Vladislavas sužinojo, kad „jį pakišo“ – mat likviduoti Černobylis branduolinio sprogi-
mo padarinių turėjo vykti kitas...

KAMAZ'ą vairavęs linkuvis vežiojo radiaciją užterštus krovinius į sąvartyną. Dirbo po dvylika valandų ir niekas nesakė teisybės... Be kita ko, drausmingas, nerūkantis vairuotojas neėmė nė lašo degtinės ir Pripetėje. Kiti ir dvigubą normą išmaukdavo. Užtat viena naktis vos nesibaigė tragedija, kai prisigėręs likviduotojas pasuko tiesiai į miegančiųjų palapinę. Sulaikė budėtojas. Būdavo momentų, kai padidėjęs radiaciniam fonui labai spausdavo galvą...

Nukelta į 2-3 psl.

Černobylieti, netylėk

Atkelta iš 1 psl.

Ant obels šakų kabantys didžiuliai obuoliai net šviesdavo, bet juos valgyti, suprantama, buvo uždrausta. Rajono černobylių draugijai vadovaujantis V. Šurna juokauja: nei košmarai, nei balti arkliai nesisapnuoja. Žalingų įpročių netoleruojantis černobylietis mieliau drožia medį, suteikiantį kūrybinės energijos. Ir dabar jaučiasi tarsi budintis ir atsakingas vairuotojas. Sako: „Jeigu nebūtume padėję likviduoti avarijos padarinių, tai ir Lietuvoje ne pyragais kvepėtų.“ Tačiau iš aukščiausios šalies valdžios jau beveik nieko ir nesitikima...

Rajono administracijos direktorė Erika Kižienė ir socialinės rūpybos skyriaus vedėja Daiva Rutkevičienė sveikino susirinkusiuosius ir rajono mero padėkomis apdovanojo ne tik draugijos lyderį V. Šurną. Įvertinta ir draugijos narių Janinos Dolombauskienės, Klemo Prialgausko, Stasio Kilčiausko, Alekso Poškaus, Jono Ramanausko aktyvi visuomeninė veikla. Latvijos „Černobylio“ sąjungos prezidentas Arnoldas Arvaldis Verzemniekas pasakojo ne tik apie tragediją išgyvenusius žmonių likimus, bet ir apie jų socialinę apsaugą, medicininę pagalbą. Dėmesys černobylietiams Lietuvoje ir Latvijoje skiriasi kaip diena ir naktis. Pašnekovo nuomone, toks požiūris ar nesusikalbėjimas – tikra beprotybė... Mokslinį chemiko išsilavinimą turintis latvis katastrofos vietoje atsidūrė būdamas keturiasdešimt trejų metų, palikęs Rygoje žmoną Mirgītą ir tris atžalas. Trijų dešimtmečių tragediją garbaus amžiaus žmogus „skaičiuoja“ pagal atimtus draugus, kurių gyvi beliko tik trys... Laikas lekia, tačiau nė vienas nenori, kad žemę sudrebintų naujas Černobylio sprogimas. Svečias iškilingai įteikė V. Šur-

nai Latvijos draugijos „Černobylis“ padėką ir garbės ženklą.

„Per trisdešimt metų pase-nau“, – juokavo Klemas Prialgauskas, Pripetėje švarinės aplinką. Gavęs šaukimą nežinojo, kur atsidurs. Komisariate paašikino: reikia felčerio – vyks mokymai. Mat tarybinėje armijoje specialistas išmanė apie raketų dalis, o humanišką pareigą atlikęs sanitarinėje dalyje gebėjo suleisti ne vien vaistus... Išvažiavo kartu su joniškietiu Gediminu Jančausku (dabar Lietuvos judėjimo „Černobylis“ tarybos narys. – Red.), dalyvavusiu šiame minėjime. Patekusių į katastrofos vietą šauktinių specialybės suvienodėjo – visi valė užkrėstą gruntą, mišką... K. Prialgausko pastebėjimu, radiacijos nebijojo tik varnos ir šunys, sutikti toje zonoje. Barakuose gyvenusiems likviduotojams apatinius drabužius keisdavo kasdien, viršutinius – kas savaitę. Sugrįžęs iš priverstinės komandiruotės, K. Prialgauskas keletą metų jautė bendrą silpnumą – „buvo nekas“ – negalėjo miegoti ant kairio šono... Nuleisdamas juokais, vyras tikina, kad dabar sirgti nėra kada. Baiminasi, ar atominės elektrinės avarijos pasekmės neatsilieps ateinančioms kartoms.

Keturis kartus buvęs prie Černobylio atominės elektrinės reaktoriaus, Stasys Kilčiauskas neabejoja gavęs „ypatingai daug radiacijos“. Nešiojo vamzdžius iš vieno galo į kitą, plėšė žemės velėną. Dirbo be jokių apsaugos priemonių. Pustrečio mėnesio plūšėjo, palikęs namuose trejetą vaikų. Pakruojietis sakė, kad reikėjo važiuoti ne jam, bet išsisuko apsukresnis... Iš Linksmučių į Joniškio karinį komisariatą jį palydėjo du bendravardžiai – Paužuolis ir Jankus. Atsisveikindami vyrai ištuštino butelį. S. Kilčiauskas pasakojo, kad „šauktiniams“ gal-

Černobylio katastrofos 30-mečio minėjimo dalyviai prie atminimo akmenų. Autorės nuotraukos

Bendra nuotrauka su latviais prie Lietuvos judėjimo „Černobylis“ vėliavos.

vos tada apsunko ne nuo degtinės. Iki vietos visus mašinomis kratė kažkokiais šunkeliais, kad atrodytų kuo toliau nuo pavojingo reaktoriaus. Niekuomet nesugrįžtų ten... Dauguma draugų tapo invalidais, jaučiasi vieniši, skandinas alkoholyje. Belieka guos-

tis geru žodžiu, černobylietį bendravimu ir tikėti, kad „sėdintieji minkštose kėdėse“ gal vis dėlto susivoks ir neužgaulios pasakymu „Ko ten važiuote?!“

Černobylio avarijos 30-mečio renginyje prislėgtųjų ūpą muzikinėmis dovanomis kėlė

Pakruojos kultūros centro akordeonininkas Gintautas Gvazdauskas, smuikininkas Rolandas Sereika. Žydinčiu pavasariu džiaugtis ir bendrauti prie vaišių stalo kvietė minėjimo vedėja Irena Kybartienė.

Nijolė Padorienė

Minėjimo akimirka. Janinos Dolombauskienės nuotrauka

Grupė rajono černobylietų su svečiais ir pirmą kartą iš Latvijos atvykusiu „Černobylio“ sąjungos prezidentu Arnoldu Arvaldžiu Verzemnieku (pirmoje eilėje penktas iš kairės).

Linkuvos seniūnė Gitana Pašiškevičienė sveikina Vladislavą Šurną.

Arnoldas Verzemniekas su žmona Mėrgita įteikia V. Šurnai Latvijos draugijos „Černobylis“ padėką ir garbės ženklą.

Joniskio černobyliečių komiteto pirmininkas ir Lietuvos judėjimo „Černobylis“ tarybos narys Gediminas Jančauskas kalba jubiliejaus proga.

Po trisdešimties metų

Černobylis apie save vis primena

Kasmet į paskutinę kelionę palydimi keli Černobilyje po avarijos dirbę ir sunkiomis ligomis susirgę žmonės. Štai Panevėžyje iš gausaus būrio liko vos pusantro šimto likviduotojų, iš jų retas gali pasidžiaugti gera sveikata. Garbaus amžiaus dar nesulaukusių vyrus vargina onkologinės, nervų, kraujagyslių ir kitos ligos. Kiek visoje Lietuvoje gyvena Černobilio atominės elektrinės avarijos padarinių likviduotojų, niekas tiksliai pasakyti negali, nes tokios statistikos nėra. Buvo bandoma registruoti visus Lietuvoje gyvenančius Černobilyje dirbusius žmones, bet to padaryti nepavyko – nelabai kam tokie dalykai, be jų pačių, rūpi. Todėl tik miestuose tiksliau žinoma, kiek jų yra likusių. Kai kur buvo bandyta įgyvendinti dar vieną sumanymą – registruoti ir stebėti po avarijos Lietuvoje gimusius Černobilyje dirbusių tėvų vaikus. Norėta išsiaiškinti, kaip tėvų patirta radiacijos dozė atsiliepė jų atžalų sveikatai. Nors entuziastų buvo, planas liko neįgyvendintas – sąlygų ir galimybių tokiam sudėtingam darbui nebuvo.

Balandžio tragedija

Kad avarijos pasekmes žmonės jaučia iki šiol – neabejojama. O juk praėjo ne tiek mažai laiko. Jau skaičiuojame 30 metų nuo tos dienos, kai už maždaug penkių šimtų kilometrų nuo Lietuvos įvyko didžiausia XX a. katastrofa – Černobilio atominės elektrinės 4-ojo reaktoriaus sprogimas, nusinešęs dešimtis tūkstančių gyvybių. Arčiau sprogusios elektrinės gyvenantys žmonės buvo evakuoti, o radiacijos atliekomis užteršta 30 km teritorija tapo negyvenama, draudžiama zona. Laikui bėgant atrodė, kad ši tragedija trina iš mūsų atminties, bet po žemės drebėjimo Japonijoje ir Fukušimos atominės elektrinės avarijos 1986-ųjų įvykiai vėl priminė apie save. Tikimasi, kad šiemet, minint tragedijos 30-metį, visuomenė ir Lietuvos vadovai skirs daugiau dėmesio vadinamiesiems černobyliečiams. Beveik 7000 lietuvių priverstinai buvo išvežti likviduoti Černobilio atominės elektrinės avarijos padarinių. „Praeis dar ne vienas dešimtmetis, tačiau Černobylis mums visada bus negyjanti žaizda, opus klausimas, nuolatinis nerimas. Kažin ar galėsime kada pasakyti, kad tokios katastrofos jau

praeityje, kad dabar jau viskas gerai“, – mano Lietuvos judėjimo „Černobylis“ pirmininkas Pranas Paškevičius.

Baisu nebuvo

Bemaž visi avarijos likvidavimo dalyviai sako, kad tuomet baisu nebuvo. Juk nei pauostysi, nei palaižysi tos radiacijos, jokio pavojaus ji, regis, nekėlė. Tiesa, sako, kartais nei iš šio, nei iš to kūnas pradėdavo tirpti, jį tarsi adatėlėmis imdavo badyti. Leisdami į kelionę, apie atominės elektrinės avariją visi žinojo labai nedaug – tik tiek, kiek skelbdavo oficialios sovietinės valdžios žiniasklaidos priemonės. Iš komisariato vyrai buvo siunčiami į poliklinikas pasitikrinti kraują, o atnešę atsakymus sužinodavo, kad reikės vykti į Ukrainą.

Nuvykus į avarijos zoną didžiausią ir slogiausią išpūdį darė tuščios gyvenvietės. Už kelių kilometrų nuo elektrinės nutolusiuose kaimuose likviduotojai buvo perspėjami negerti vandens iš šulinių, nevalgyti obuolių, braškių, nerinkti grybų. O sodai tiesiog lūžo nuo sultingų vaisių ir uogų. Pilna buvo ir kitokių gamtos gėrybių, pavyzdžiui, raudonikiai pušynėliuose rikiavosi tiltais. Bet buvo tokių, kurie plovė uogas, obuolius ir valgė, džiaugėsi skoniu.

Skiria paramą

Nukentėjusiesiems Černobilyje prie pensijos mokamas 58 eurų priedas. Tų žmonių atliktas darbas, jų patiriamos kančios, be abejo, verti daugiau. Be to, pasigendama ne tik materialinio, bet ir moralinio palaikymo, supratimo, dėmesio. Susirgę ar ištikti nelaimės, dirbusieji Černobilyje kartą per metus turi teisę gauti vienkartinę 90 eurų išmoką iš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro. Mirus „černobyliečiui“ Centras gali skirti 120 eurų pašalpą. Susirgę avarijos likvidavi-

mo darbų dalyviai turi teisę gauti vienkartinę kompensaciją: asmenims, kuriems nustatyta liga, susijusi su dalyvavimu likviduojant Černobilio avarijos padarinius ar su Slavutičiaus miesto Ukrainoje statyba, galima 835 eurų kompensacija; pripažintiems netekusiais 75–100% darbingumo skiriama 2086 eurų, netekusiais 60–70% darbingumo – 1669 eurais, netekusiais 45–55% darbingumo – 1252 eurais.

Dėl vienkartinių išmokų reikia kreiptis į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinį skyrių. Pageidaujama, kad teisę į vienkartinę kompensaciją įgytų ir tie Lietuvos piliečiai, kurie 1986-aisiais į Černobilio atominės elektrinės avarijos zoną arba Slavutičiaus miesto statybas buvo siunčiami ne iš Lietuvos.

Apleisti daugiabučiai Černobilyje

Avarija įvyko dėl netinkamai suplanuoto bandymo ir operatorių klaidų. Sprogus reaktoriui ir kilus gaisrui, į aplinką pateko 190 tonų radioaktyviųjų medžiagų. Žmonės Černobilyje buvo apšvitinti 90 kartų daugiau, nei sprogus bombai Hirošimoje. Radioaktyviosiomis atliekomis buvo užteršta daugiau nei 160 000 km² teritorija, o radioaktyviųjų dalelių debesys nuplaukė per visą Europą. Įvairiais skaičiavimais, dėl priežasčių, susijusių su katastrofa, žuvo 10 tūkstančių žmonių, 3,5 milijono susirgo. Dėl radiacijos skydliaukės vėžys padažnėjo dešimt kartų. Dabar reaktoriaus užbetonuotas sarkofagas, tačiau Černobilio 30 km zona išlieka viena pačių radioaktyviausių vietų visoje Žemėje. Toje zonoje pakaitomis dirba apie 3000 įvairių specialistų ir mokslininkų. Černobilio AE sustabdyta Ukrainos prezidento Leonido Kučmos įsakyму 2000 m. gruodžio 15 d.

Parengė Jonas Baltakis

Černobylis po trisdešimt metų.

LJČ pirmininko Prano Paškevičiaus kalba

Antanas Turčinas skaitydamas pranešimą Lietuvos Respublikos Seime. Kęstučio Kazlauskio nuotrauka

Gerb. Pirmininke, Seimo nariai, mieli černobyliciai, ponios ir ponai!

Ateinantį antradienį sukan-ka lygiai 30 metų, kai įvyko viena baisiausių žmonijos istorijoje technogeninių katastrofų – Černobylio atominės elektrinės avarija.

Gražus jubiliejus, bet liūdna „šventė“!

Dabar jau niekam ne paslaptis, kokiomis pavojingomis gyvybei ir sveikatai sąlygomis šios avarijos padarinius šalino daugiau nei septyni tūkstančiai jaunų, sveikų vyrų iš Lietuvos. Tuomet jie dar nežinojo, kad ketvirtis siverto yra maksimali metinė, o ne mėnesinė apšvitės dozė, kaip buvo teigiama avarijos likviduotojams 1986 metais. Šiandieną bene pusės jų jau nėra tarp mūsų, o likusieji gyvi, ken-

čiantys nuo Černobylio sindromo ir kamuojami įvairių ligų, palikti be deramo valdžios dėmesio.

Nors yra ir apčiuopiamų rezultatų. Antai nuo 2016 m. sausio 1 d. panaikinta kompensacija už vaistus asmenims, sergantiems bronchine astma. Jeigu anksčiau už trijų mėnesių vaistų dozę primokėdavome 5 eurus, tai dabar primokėti reikia 38. Tarp černobylicių ši liga gana dažna.

Černobyliciams, taip pat ir Lietuvos, išgelbėjusiems žmoniją nuo pražūtingų branduolinės avarijos pasekmių, dėkingi įvairių valstybių institucijų žmonės. Dėkingi Lietuvos piliečiams, vadinasi, dėkingi ir Lietuvai!

Vis dėlto liūdina mintis, kad tokių didvyrių, kurie rizikavo savo sveikata ir net gy-

vybe, mūsų valdžiai, matyt, nereikia... Šiandien nereikia. Ar nereikės rytoj?

Statistika rodo, kad radiacinės katastrofos vyksta dažniau, nei mums teigia branduolinės energetikos propagandistai – ne kartą per milijoną metų, kaip teigia jie, o grėsmingai pastoviai:

1957 m. – Kyštymas (TSRS) ir Vindskeilas (Anglija), 1979 m. – Trijų mylių sala (JAV), 1986 m. – Černobylis (TSRS), 2011 m. – Fukušima (Japonija).

Žinant tai, kad Lietuva dar vis puoselėja branduolines mintis ir viltis, gali būti, jog ateityje ir vėl reikės žmonių, turinčių aukotis dėl priimtų politinių sprendimų. Gali būti... Bet ar atsiras norinčių, jei šiandieną buvę likviduo-

tojai nereikalingi ir vertinami ne daugiau nei panaudotas resursas.

Kalbėdami apie socialines garantijas černobyliciams, turime pažymėti, kad 1990 metų spalio 26 dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr. 325 buvo daugmaž paliesti pagrindiniai černobylicių gyvenimui svarbūs klausimai ir pradėtos spręsti susikaupusios problemos. Tačiau nuo to laiko, kai jūs, gerbiami Seimo nariai, ėmėte ieškoti būdų, kaip tą nutarimą dar labiau pagerinti, černobylicių sumažėjo perpus, o jų socialinių garantijų problemos iki šiol lieka neišspręstos arba tebėra įvairių ginčų lygmenyje. Galioja tik bendrosios socialinės ir medicininės nuostatos, nors įvairių tarptautinių institucijų, tarp jų ir Jungtinių Tautų Organizacijos, ekspertai nedviprasmiškai pažymi, kad černobyliciai patyrė tokius psichologinius sukrėtimus, jog sprendžiant jų problemas reikalingas išskirtinis požiūris ir dėmesys.

Negaliu neprisiminti ir gerbiamo Juliaus Veselkos (amžiną atilsį) žodžių, pasakytų šioje salėje minint Černoblio AE avarijos dvidešimtmetį: „Gerbiami Seimo nariai, padarykime ką nors šių žmonių (černobylicių) labui, kad susitikus sekančią kartą nebūtų gėda žiūrėti jiems į akis.“

Šiandien jau galime pasidžiaugti, kad po ilgų ir moraliskai gėdingų teisminių procesų mums, kaip nukentėjusiems, pavyko įteisinti valstybines nukentėjusiųjų asmenų pensijas. Tačiau mūsų našlės turi būti pakankamai solidaus amžiaus, kitaip jos rizikuoja negauti net dalies tos pensijos.

Turime dar vieną privilegiją – gauti išmoką po savo mir-

ties. Tačiau kad ją gautume, turime „teisingai“ numirti, tai yra mirtis turi būti susieta su Černobyliau.

Galėčiau ir daugiau minėti tokių mums sunkiai pasiekiamų lengvatų, tačiau nenoriu gaišinti jūsų brangaus laiko, juolab kad nuolat dirba pluša įvairios darbo grupės, tiesa, kol kas negalinčios pasigirti kokiais nors apčiuopiamais rezultatais.

Tačiau nėra to blogo, kas neišeitų į gera!

Šiais metais galime švęsti 30-ies metų jubiliejų. Kaip tik šiais metais **cezio-137** radioaktyvumas sumažėjo perpus, kurio skilimo pusperiodis yra 30 metų ir kurio pakankamai „prilijo“ Lietuvoje po 1986 metų Černobylio atominės elektrinės avarijos. Vadinasi, gyvensime dvigubai sveikiau, dėl ko galime visi kartu pasidžiaugti.

Baigdamas savo kalbą, noriu padėkoti Seimo vadovybei, Seimo nariams už galimybę pasisakyti iš šios aukštos tribūnos ir priminti jums, gerbiami Seimo nariai, kad mes, černobyliciai, vis dar gyvi ir jaučiamės gerai atlikę savo taikią misiją, tuo pačiu pakeldami Lietuvos prestižą pasaulio akyse.

Na, o tą faktą, kad tarp galiojančių socialinių garantijų šiuo metu dar turime ir galimybę gauti piniginę išmoką savo laidotuviams, priimame ne kaip „iškeitinę iš šio gyvenimo kompensaciją“, o kaip valdžios lietuvišką humorą!

Ačiū už dėmesį.

Seimas, 2016 04 21, 10.00

P. S. Pranešimą perskaitė Antanas Turčinas, nes LJČ pirmininkas Pranas Paškevičius tuo metu buvo tarptautinėje konferencijoje Kijeve.

Susirinkusieji pagerbti Černobylio aukas. Juozo Prušinsko nuotrauka

Kalba dimisijos generolas majoras Steponas Nekrošius.

Balandžio 26 d. Vilniaus krašto sąjungos „Radiati“ nariai, ambasadų, Seimo, Vilniaus savivaldybės atstovai, paminėdami anapilin išėjusius černobylicius, padėjo gė-

les Sapiegos parke prie paminklo Černobylio aukoms atminti. Tylos minute pagerbę mirusiuosius, kalbėjo buvę bendražygiai ir svečiai.

„Č.“ inf.

Minėjimas Seime

30-ųjų Černobylio atominės elektrinės avarijos metinių minėjime dalyvavo Lietuvos judėjimo „Černobylis“ rajonų komitetų atstovai, labdaros fondo „Mūsų krantas“ atstovai, Pasieniečių mokyklos kursantai ir dėstytojai, Ugniagesių gelbėtojų mokyklos kursantai ir dėstytojai. Įžanginį žodį tarė Seimo Pirminin-

kės pirmasis pavaduotojas Vydas Gedvilas. Kalbas pasakė Lietuvos judėjimo „Černobylis“ atsakingasis sekretorius Antanas Turčinas, labdaros fondo „Mūsų krantas“ prezidentas Anatolijus Zarovskis. Kalbėjo Seimo narė Rima Baškienė. Tylos minute pagerbtas Černobylio atominės elektrinės avarijos aukų atminimas.

Seime vyksta spaudos konferencija.

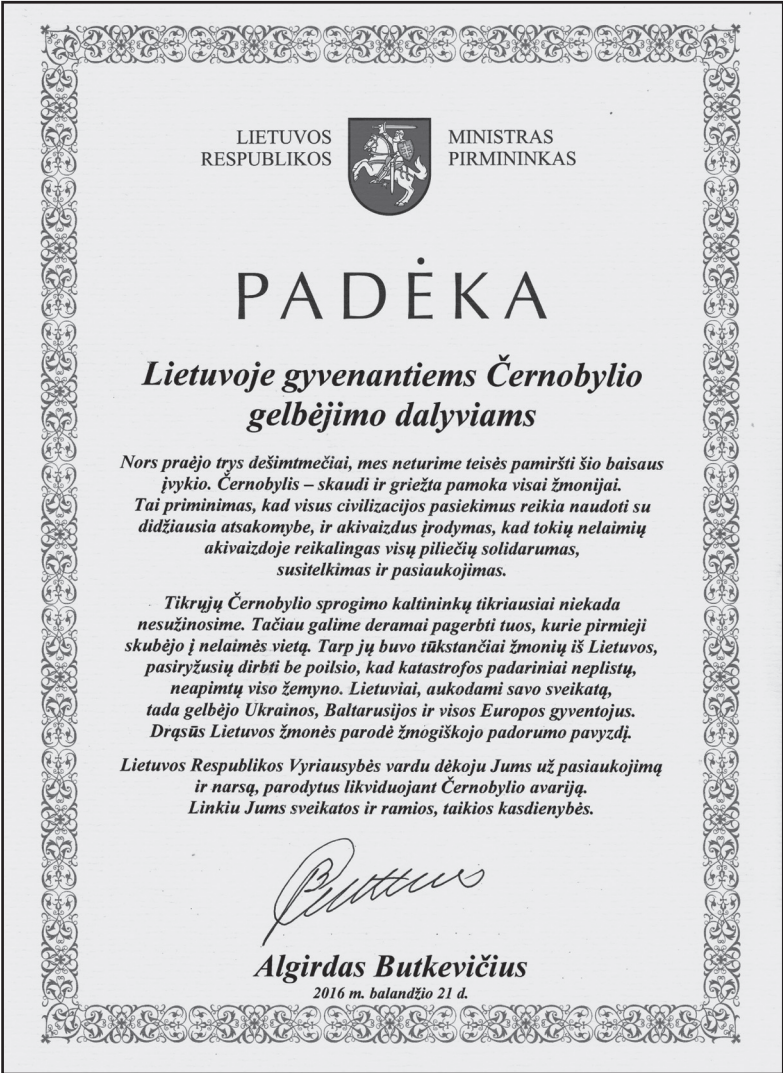
Antanas Turčinas skaito premjero sveikinimą.

Spaudos konferencijos dalyviai.

Ministro pirmininko Algirdo Butkevičiaus sveikinimo žodis.

Po Černobylio katastrofos paminėjimo Seime, visi persikėlė į konferencijų salę, kur vyko Seimo narės Orintos Lei-putės organizuota spaudos konferencija. Joje Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijų atstovai bandė nupiešti idilišką rūpinimąsi černobylicių socialinėmis ir medicininėmis reikmėmis, bet LJČ narys Kęstutis Kazlauskas paprieštara-vo piešiamam vaizdui, kons-tatuodamas, kad per pasta-ruosius penkerius metus vi-sos garantijos tik menko, kol praktiškai nebeliko nieko. Jis pastebėjo, kad jau dešimtmetį sprendžiamas rebusas, kaip padaryti, kad pravažiavimo lengvata černobyliciams bū-tų tokia pati kaip ir kitų so-cialiai remtinių grupių. O ką jau kalbėti apie nemokamus vaistus, kuriuos černobylic-čiai gaudavo iki 2000 metų. Dabar apie tą lengvatą net ne-kalbama.

Po spaudos konferencijos černobyliciai buvo pakviesti susitikti su Seimo socialde-mokratų frakcijos atstovais, pasivaišinti kava, arbata ir pasikeisti nuomonėmis apie dabartines černobylicių proble-mas. Pokalbio metu atvy-ko ir Vyriausybės ministras pirmininkas Algirdas Butke-vičius, kuris pasveikino čer-nobylicius sulaukus 30-ųjų Černobylio katastrofos meti-nių ir savo vardu įteikė A. Turčinui padėką visiems Lie-tuvos černobyliciams.

Siūlome Aurelijos Lanke-lienės nedidelį fotoreportažą. „Č.“ inf.

Po susitikimo su socialdemokratų frakcija nuotrauka atminčiai.

Svečiavosi Ukrainoje

Šių metų balandžio 20–24 dienomis Lietuvos judėjimo „Černobylis“ atstovai LJČ pirmininkas Pranas Paškevičius ir Algirdas Šimėnas lankėsi Kijeve tarptautinės organiza-cijos „Chernobyl Union“ kvie-timu. Tomis dienomis vyko „Chernobyl Union“ koordina-cinės tarybos posėdis ir tarp-tautinis forumas Černobylio avarijos 30-mečiui paminėti. Lietuvos atstovų siūlymu į koordinacinės tarybos posė-džio darbotvarkę buvo įtrauk-tas klausimas apie Lietuvos černobylicių socialinę padė-tį. Po LJČ pirmininko P. Paš-kevičiaus pranešimo buvo pri-tarta teiginiui, kad negalima naikinti černobylicių, kaip at-skiros socialinės grupės, pri-lyginant juos įprastai visuo-menės daugumai. Tokie veiks-mai yra ne kas kita kaip tam tikrų žmogaus teisių pažeidi-mas ir jie kelia grėsmę pačiam Lietuvos černobylicių judėji-

mui, kuris yra aktyvus tarp-tautinės organizacijos narys. Atskiru nutarimu organiza-cijos „Chernobyl Union“ vyk-domasis komitetas įpareigotas raštu kreiptis į Lietuvos ir ki-tų valstybių vadovus, kuris turi priminti, kad černobylic-čiai susiduria su konkrečio-mis problemomis. Tarptautinis forumas su-silaukė didžiulio įvairių tarp-tautinių organizacijų, Euro-pos Sąjungos ir šalių donorių

bei spaudos atstovų dėmesio. Šiais metais baigiasi JTO prieš dešimtmetį patvirtinta Černobylio avarijos pasekmių šalinimo ir finansavimo pro-grama. Ta proga ukrainiečiai pristatė plačiai visuomenei atliktus darbus, tarp jų ir nau-jai pastatytas branduolinio ku-ro saugyklas bei naująjį sar-kofagą, kuris rudenį turėtų už-dengti senąją – pastatytą dar praėjusiame amžiuje.

Nukelta į 6 psl.

Vyksta tarptautinis forumas Černobylio avarijos 30-mečiui paminėti.

Svečiavosi Ukrainoje

Atkelta iš 5 psl.

Reikia pažymėti, kad ukrainiečiai šiam forumui pasirodė labai gerai. Buvo surengta dviejų dienų mokslinė ataskaitinė konferencija, kuriai vadovavo pirmasis Ukrainos prezidentas Leonidas Kravčiukas ir buvęs Latvijos prezidentas Valdis Zatleris, pats dalyvavęs likviduojant Černobylio AE avarijos padarinius.

Be mokslinės konferencijos, visiems dalyviams buvo surengta ekskursija į trisdešimt kilometrų zoną prie sarkofago, kur statybų vadovai, beje, visi užsieniečiai, smulkiai papasakojo, kaip vyksta statybos darbai, su kokiais sunkumais susiduriama, kaip ir kada planuojama baigti darbus.

Vėliau aplankėme „mirusį“ Pripetės miestą, kuris praėjus trisdešimčiai metų po avarijos, tebėra netinkamas gyventi dėl per didelio užterštumo radionuklidais.

„Č.“ inf.

Pranas Paškevičius (dešinėje) prie paminklo Černobylio aukoms.

Ekskursija po Černobylio AE teritoriją. Prano Paškevičiaus nuotraukos

Konferencija Radiacinės saugos centre

Balandžio 25 d. Radiacinės saugos centre įvyko Radiacinės saugos centro kartu su Lietuvos radiacinės saugos draugija surengta konferencija „Černobylio atominės elektrinės avarija: pamokos ir pasekmės (po 30 metų)“.

Konferencija, skirta Černobylio AE branduolinės avarijos 30 metų sukakčiai paminėti, susilaukė ypač didelio susi-

domėjimo. Dalyvavo įvairių valstybės institucijų, įmonių, asmens sveikatos priežiūros, mokymo įstaigų ir visuomenės sveikatos centrų atstovai.

Konferencijos atidaryme dalyvavo ir kalbėjo Ministro Pirmininko patarėjas sveikatai Antanas Vinkus, sveikatos apsaugos viceministrė Jadvyga Zinkevičiūtė ir Radiacinės saugos centro direktorius Albinas Mastauskas.

Valstybės institucijų, įstaigų, įmonių (Radiacinės saugos centro, Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos geologijos tarnybos, Ignalinos atominės elektrinės, Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo agentūros), mokslo įstaigų (Fizinių ir technologijų mokslo centro, Gamtos tyrimų centro), Ugniagesių gelbėtojų mokyklos, visuomeninių organizacijų (Lietuvos judėjimo „Černobylis“), kitų

įmonių (UAB „Vilniaus hidrogeologija“, UAB „Lietuvos energija“ ir UAB „Tuvlita“) atstovai pristatė pranešimus, kuriuose dalijosi patirtimi sprendžiant aktualius radiacinės saugos, radioekologijos, gyventojų apšvitos vertinimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo, pasirengimo ir reagavimo į branduolines ir radiologines avarijas ir kitus klausimus.

Renginio pabaigoje buvo priimta konferencijos rezoliucija. Konferencijos dalyviai stendinių pranešimų sesijoje galėjo susipažinti su įvairių institucijų ir įstaigų parengtais stendiniais pranešimais. Rinktinė konferencijos medžiaga bus išleista periodiniame moksliniame leidinyje „Visuomenės sveikata“.

(Rsc.lt)

Kalba Ministro Pirmininko patarėjas sveikatai Antanas Vinkus.

Lietuvos judėjimo „Černobylis“ atstovas Juozas Prušinskas skaito pranešimą „Smūginė radiacija ir odos reakcija“.

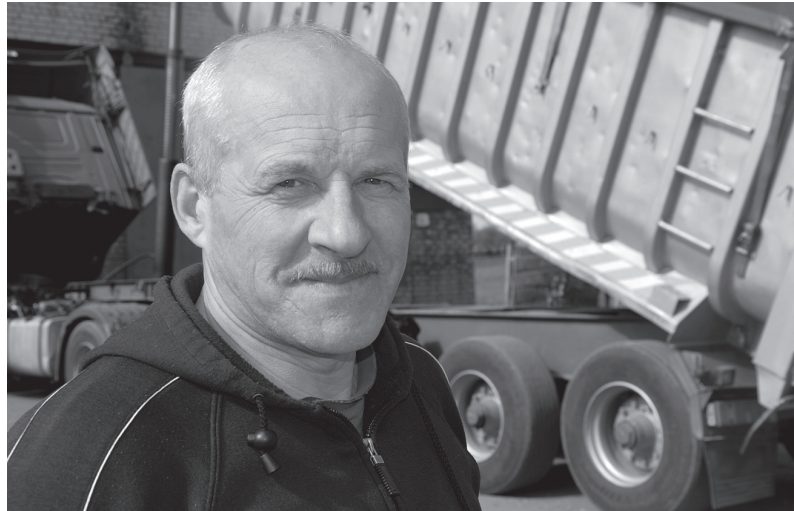

Konferencijos dalyviai. Agnės Prušinskaitės nuotraukos

Nuoširdžiai užjaučiame komiteto narį
ROMĄ ŽILINSKĄ,
netikėtai mirus jo motinai.

Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Prienų komiteto nariai

„Bilietas buvo tik į vieną pusę...“

Bronius Mimgaudis. Autorės nuotrauka

Apie 30 metų senumo įvykius, patirtus po sprogimo Černobilio atominėje elektrinėje, pasakoja 53 metų skuodiškis Bronius Mimgaudis. Vos 2 minutės virš atominės elektrinės stogo ir ten gauta kelis kartus leistina normą viršijanti radiacijos dozė galėjo būti mirtina. Iš prigimties buvęs sveikas žmogus tąkart išgyveno, nors, pripažįsta, buvo tapęs klipata: bendro likimo kolegos nuneštas į mišką ir pasodintas ant kelmelio, sėdėdavęs per dieną, o iš burnos tekėjusios seilės... Gerai, kad ten, vietoje, pasitaikė gydytojas iš Klaipėdos, kuris davęs pusę mažytės piliulės.

Dirbo tuometinėje Skuodo rajono statybos organizacijoje vairuotoju. Vieną 1986 metų rugsėjo darbo dieną staiga buvo iškviestas į karinį komisariatą. Nieko neaiškino, tik pasakė, kad reikės išvykti. Kur ir kaip – neaiškino. Net mašina liko mieste, kurią vėliau tėvas parvairavęs. Tokių skuodiškių kaip jis buvo nemažai. Kalbėta, kad veš į plėšinius, vadinamąją „celyną“. Kartu buvo vienas iš dviejų brolių Intų, ylakiškis Jakštas, Sigitas Viršilas. Važiuota traukiniu Ryga–Klaipėda. Jame ir suži-

nota tikroji tiesa. Kol stoviniauvo prie Skuodo geležinkelio stoties, laiškelių spėjęs perduoti vienai moteriai ir parodęs namą, į kurį reikėtų jį nunešti, nes ten gyvenusi uošvė. Taip tada atsisveikinęs su šeima. Galima sakyti, buvo ką tik, liepos mėnesį, susituokęs.

Skuodiškio Broniaus pasakojimas

Iš Rygos į Novąją Radčą lėktuvu atvykome naktį. Mašina vežė per miškus, kol sustojome laukymėje. Vieta už 60 kilometrų nuo sprogimo vietos. Pradžioje teko gulėti ir ant žemės, tik vėliau pačių atvykusiųjų statytos 48 vietų palapinės. Buvo krosnelės, lyg ir buvo galima gyventi.

Suformavo du dalinius: Pribaltijskij ir Prikarpatiskij. Pabaltijo dalinyje daugiausia buvo estų, latvių ir šiek tiek lietuvių. Vieną naktį pašaukė pavardėmis apie 30 žmonių. Dviem mašinomis nuvežė į tikrąją nelaimės vietą. Kai atvykome, pirmas vaizdas buvo toks: raudoni medžiai. Prie didelio apgriuvusio angaro jau dirbo filmavimo grupė, korespondentai, kurie, kaip vėliau teko matyti reportažą per televiziją, „trimitavo“, jog gelbėjimo darbai eina į pabaigą. Bet

tai tebuvo parodomoji, propagandinė transliacija. Tikrovė buvo kitokia.

Atsidūrę prie pat susprogsio reaktoriaus, specialioje požeminėje patalpoje persirengėme, į seifus pasidėjome rūbus. Po to ėmėme kilti tunelių laiptais į viršų. Sienos ir grindys buvo išklotos švinu. Galiausiai patekome į patalpą, kurioje buvo pilna vaizdo kamerų. Rodė elektrinės vaizdus iš viršaus, buvo matyti, kaip reaktorių užpurškia gelta mase iš lėktuvų. Aprengė specialiais guminiiais lietpalčiais, apdengė švino lakštais, apsaugančiais krūtinę ir nugarą. Tačiau kojos kerziniuose batuose buvo basos. Ant galvų buvo specialios kepurės su stiklu. Visos aprangos svoris – didžiulis. Parodė, kur reikės eiti. Eita po keturis. Atėjo ir mano eilė. Kai pakilau virš stogo, tolumoje dar mačiau ežerą, o visai šalia, tarsi ranka pasiekiamas, buvo susprogęs reaktorius. Užduotis buvo numesti tokį geležį. Aplinkui plytėjo uranas. Atrodė kaip išdegusi anglis. To degėsio sluoksnis buvo didžiulio storio, milijonai tonų urano. Vaizdas – žiaurus. Nieko aš ten nenumėčiau. Guminės pirštinės, kastuvai. Pabandžiau tą kastuvą lenkti su koja – jis grįžo į pradinę padėtį, atsistatė, o paspausti jėgų jau nebuvo. Per veidą bėgo prakaitas, rasojo stiklas, trūko oro. Ant burnos buvo uždėta šlapia marlė. Baigėsi dvi minutės. Ant rankos matuoklis, rodantis leistiną normą – 25 mikrorentgenus, tačiau ji viršyta tris kartus. Prie krūtinės buvusio matuoklio man net neparodė, jį ištraukė specialistai.

Šitaip į susitikimą su mirtimi konvejeriuėjo vis kiti. Po to leidausi per skylę į apačią ir mane sugavo, nes pats nulipti jau nebeturėjau jėgų. Kai

vakarop parvežė į stovyklavietę, pasijutau visai blogai. Tiesiog jausmas, kad jėgos išseko. O vakare per televiziją rodė reportažus apie tai, kad reaktoriaus stogai nuvalyti...

Vienas žmogus iš Gargždų dienomis mane išnešdavo į mišką ir pasodindavo ant kelmelio. Taip ir sėdėdavau valandų valandas, o iš burnos tekėdavo seilės. Trečią dieną kreipiausi į atvykusį iš Klaipėdos gydytoją, nes nepastovėjau ant kojų. Jis, paklauses, kiek man metų, atnešė mažą piliulę, perlaužė perpus ir pasakė: „Bandyk.“ Ant kojų atsistoja. Vėliau Klaipėdoje bandžiau ieškoti mane išgelbėjusio gydytojo, tačiau nežinojau nei jo vardo, nei pavardės.

Šiaip taip įsiprašė į prekinį lėktuvą, sugrįžome atgalios. Bilietas buvo tik į vieną pusę. Paskui su likimo draugu Sigitu Viršilu kas dešimt dienų važinėjome į Klaipėdą, vėliau – į Vilnių. Tikrino mūsų sveikatą, bet niekas nežinojo, kaip patikrinti. Gerai, kad bent Klaipėdos Raudonojo kryžiaus ligoninės gydytoja Kaganienė perspėjo apie būsiančią spindulinę reakciją ir patarė, kaip maitintis. Taigi valgiau šaltalankius, gėriau jodą. Skonio nejaučiau, 3–4 metus nebuvo juslės. Paskui pripratau, nors nebeužuodžiau kaip anksčiau – uodžiant nebetas. Pykindavo, ypač kai būdavo kepama mėsa. Liepė gerti alaus. Bet kaip jį čia gersi? Todėl liko tik šaltalankiai. Retsykiais, kai iškviestavo, vykdavome į Vilnių.

Vykau ir į Maskvą, į „prijomnij Verhovnovo Sovieta SSSR“, bandžiau aiškintis dėl lengvatų butui gauti. Bet, pasirodo, nepriklausė. Atlygino tik keleriopai už darbo dienas. Iš pradžių tarp lengvatų lyg ir buvę vaistai, vitaminai, įvažiavimai į Nidą, Palangą. Vė-

liau, atkūrus Nepriklausomybę, ir to neliko. Mano žinios, rusai, latviai kompensacijas gauna. Kartą Vilniuje davė pasenusių vitaminų, nuo kurių visus išbėrė.

O kalbų apie save teko prisiklausyti visokiausių. Jau kone ir pinigų laidotuvėms buvo bepradeda rinkti. Perpylė kraują – vadinasi, numiriau. Stoviu parduotuvėje ir girdžiu, kad jau kalba kaip apie mirusį. Dėl tų atgarsių netoli Skuodo gyvenęs tėvas dviračiu, būdavo, vis atvažiuoja ir atvažiuoja. Labai išgyveno. Kai prasidėjo spindulinė reakcija, kelias dienas vėmia kraujais, valėsi inkstai. Ta reakcija pasireiškė po kelių mėnesių.

* * *

Dar ir dabar, kaip sakė B. Mimgaudis, iš tolo užuodžia radiaciją. Tada jo burnoje šala. Kai nusileidžia į rentgeno kabinetą šviesti plaučių, irgi jaučia tą saldumą. O kai dirbdamas tolimųjų reisų vairuotoju važiuodavo pro muitines ir mašinas peršviesdavo, jį pykindavo lipant į kabiną. Sako, apie patirtą košmarą stengiasi negalvoti. Kariuomenėje buvo tarnavęs aviacijos dalinyje Kazachstane – prie atominių bombų.

Lankantis SSSR Aukščiausiosios Tarybos priimamajame Maskvoje, išaiškėjo, kad į Černobilio padarinių likvidavimo darbus jo neturėjo imti. Tačiau kai gavo šaukimą, Skuodo komisariate to, matyt, nežinojo, o jis pats buvo pasirašęs paslapties saugojimo sutartį. Apmaudžiausia, kad kartais per tuos tris dešimtis metų yra girdėjęs, jog esą pats kaltas, kad į katastrofos vietą važiavo. Bet atkaklus ir gyvenimu tikintis žmogus sako: „Nepasiduodu.“

Laima Sendrauskienė

Ilgos metinės

Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Prienų komiteto nariai nuo balandžio 21 d. iki gegužės 1 d. minėjo Černobilio katastrofos 30-ąsias metines.

Balandžio 21 d. keli Prienų komiteto nariai dalyvavo LR Seime surengtame metinių paminėjime. Balandžio 26-ąją Birštono krašto muziejuje buvo atidaryta fotoparoda Černobilio AE avarijos 30-ųjų metinių proga.

Parodą inicijavo muziejaus direktoriaus pavaduotojas Vy-

tautas Šeškevičius, kuris pasiūlė LJČ Prienų komiteto pirmininkui Kęstučiui Kazlauskui surengti tokią parodą. Atidarymo metu dalyvavo Birštono ir Prienų černobyliečiai, Birštono savivaldybės administracijos direktorius Valentinas Vincas Revuckas, savivaldybės Socialinės paramos skyriaus vedėjas Antanas Grušlionis, žiniasklaidos ir visuomenės atstovai.

Ekspoziciją atidarė muziejaus direktoriaus pavaduoto-

jas V. Šeškevičius, pristatęs svečius ir dalyvius, po to LJČ Prienų komiteto pirmininkas K. Kazlauskas trumpai papasakojo apie Černobilio AE avariją, jos pasekmes ir labai džiugią dabartinę černobyliečių padėtį. Pastebėta, kad Birštono ir Prienų rajono savivaldybėse iš 72 černobyliečių 21 jau yra mirę, 6 išvykę į kitus rajonus ar užsienį, taigi liko tik 45 asmenys.

Birštono savivaldybės administracijos direktorius V. Revuckas papasakojo apie teikiamą paramą Birštono savivaldybės černobyliečiams.

Nukelta į 8 psl.

Kalba Birštono savivaldybės administracijos direktorius Valentinas Vincas Revuckas.

Dulkes nupūtus: 1921 metų kovas–balandis

● **Įvairios žinios.** Gyveno 115 metų. Skiknių kaime, Pašvitinio vls., Šiaulių apskr., kovo 4 d. mirė Lukštas, vienas lietuviškiausių tipų, išgyvenęs 115 metų. / *Laisvė*, 1921 03 16, nr. 59, p. 3

● **Lietuvos žinios. Smulkios Pakuršio žinios. Joniškis.** Skaistgirietis, norėdamas padidinti valsčiaus biudžetą gavo galą: išgėrė be saiko „pilstytuvėje“ ir pasiklydęs vietoj vežimo įlipo į šulinį. Vandens buvo per daug, neišveikė išgerti ir atsiveikino su pasauliu. / *Laisvė*, 1921 03 17, nr. 60, p. 3

● **Iš svetur. Įvairenybės.** Amerikos mieste Vaukegane 11 metų mergaitė Miriam Rubin susirgo nepaprasta liga. Prieš kelėtą dienų ji ėmė kalbėti ir taip nesustodama nė valandėlei, be jokios paliaubos, be miego kalbėjo 212 valandų – beveik 9 paras. Pakviesta daugybė daktarų, bet jie nieko negalėjo pagelbėti, negalėjo jos sustabdyti. Nuolatinis kalbėjimas ją labai nuvargino ir manoma buvo, kad ji neišlaikys ir mirs dėl nuovargio. Bet ūmai po 212 valandų kalbėjimo ji nutilo ir užmigo. Išmiegojusi apie dvi valandas, ji vėl nubudo, bet buvo gaivesnė ir mažiau kalbėjo. Manoma, kad tai buvo nervų, kurie valdo kalbos įtaisus, suirimas. / *Vilnius*, 1921 03 17, nr. 61, p. 2

● **Pranašė Paryžiuje.** Kaip karė susilpnino žmonių protus, rodo faktas, kad užtektingai žmonių gauna išklausti naujos

„pranašės“ poniutės Wolf spėlionių apie įvairius dalykus. Ji pasakoja, kad keli metai atgal jai Dievas atidengė visus dalykus. Tuomet ji pamatė, kad ji atsirado ant šio pasaulio 800 tūkstančių metų atgal ir gyveno ne tik ant šios ašarų pakalnės, bet ir ant Marso (kur esą žmonės teisingi ir karingi), ir ant Venuso (kur žmonės dideli respublikonai ir nekenčia kunigų). Ji pranašauja, kad Kristus vėl gims šįmet Paryžiuje Kalėdų dieną, o už 33 metų katalikas jam akmeniu galvą praskels. / *Vienybė*, 1921 03 18, nr. 18, p. 1

● **Lietuvos žinios. Provincijos „didvyris“.** Iš Šiaulių apskrities mums rašo: „Su manim šiomis dienomis buvo toks atsitikimas. Nusamdė mane nuvežti į Gataučių palivarką P. stoties viršininkas T. Pravažiavus 4 varstus Roponių link „ponaitis“ pradėjo šumyti. Išlipęs prie netoli vieškelio stovinčio kryžiaus pradėjo mane stramužyti [barti] ir pulti ant kryžiaus su kumščiu, ir keikdamas ėmė kojomis spardyti kryžių. Išlaužęs grotelės, įsėdo vėl ir bevažiujant toliau pradėjo prie manęs kabintis – sudraskė paltą ir griebė vadeles. Negalėdamas manęs įveikti išlipo, o aš pasinaudojęs proga sudrožiau arkliokui ir nudardėjau. Ką jisai būt man daręs, jei nebūčiau nuvažiavęs, nežinau – tik vis besivydamas rėkė „Aš esu revoliucionieris pirmos rūšies!“ ir vis sakė: „Lai tik nusispakaji-

ja su lenkais, tai mes padarysim viską – visus buržujus išpjaušim.“ Na, ir ką gi su tokiu daryti?! Jisai yra keturių stočių viršininkas, nors ir girtuoklis. (...) Tai štai kokie pasitaiko provincijoje viršininkai, su kuriais mūsų žmonės nežino net ką daryti, kam nusiskusti. *Linkuvos Dėdė* / *Laisvė*, 1921 03 19, nr. 62, p. 3

● **Žinios iš Lietuvos. Varnėnai.** Mūsų miestelio gyventojai lengviau atsikvėpė kovo 11 dieną išvažiavus žandarmerijai, kuri keistai suprasdavo savo priedermes globoti gyventojus. Ypač pasižymėjo žandaras, pravarde Aukso Dantys, kuris paliko apie save nuomonę, kad už degtinės butelį gali užmušti žmogų. (...) / *Vilnius*, 1921 03 24, nr. 67, p. 2

● **Telegramos. Argentina ir Lietuva.** Kaunas, III. 29 (Elta). Argentinos pasiuntinybė Amerikos Jungtinėse Valstijose įteikė kovo 24 d. mūsų misijai Vašingtono raštą, kuriuo Argentinos Respublikos Vyriausybė kovo 14 d. pripažino Lietuvą kaip laisvą ir nepriklausomą valstybę. / *Lietuva*, 1921 03 31, nr. 68, p. 2

● **Kas stebėtina mūsų namuose? Lakiojantys stebuklai. Naudingi dūriai.** Didis vyskupas Pranciškus Salezietis, apie kurio dvasios ramumą ir širdies gerumą gal esi girdėjęs, senesniame savo amžiuje buvo plikagalvis, tik kur ne kur ant galvos buvo koks plaukelis. Musės ypač mėgsta ant plikos galvos vaikš-

čioti. Jos nebojo [lenk. *dbać*, brus. *дбаць* – paisyti] nė šv. Pranciškaus: dažnai jos dar jam iki kraujo įgeldavo. Bet jis jų nuo savo galvos nebaidydavo. Kodėl jis taip darė? Jis taip protaudavo: „Jei aš vabalėliams leisiu daryti, ką jie nori, Dievui patiks mano kantrybė. Galiu dar tai kaip atgailą laikyti už savo nusidėjimus. Gal dar šiek tiek būsiu panašus į mūsų Išganytoją, erškėčiais apvainikuotą.“ Žinoma niekas nėra priverstas tai daryti; tai buvo darbas nepaprastos dorybės, kuria taip pasižymėjo šventieji. (...) Musių dūriai jam naudingi buvo. Žiūrėk, kaip tikras krikščionis moka iš visko naudą semti ir blogą į gerą perversti! / *Išivių draugas*, 1921 04 02, nr. 14, p. 3

● **Lietuvos žinios. Višakio Rūda, Marijampolės apskr.** Višakio Rūdos valsčius dar jaunutis, susikūręs tik karo metu, bet uh!.. garsus. Visoj Europoj nerasi valstybės, kurioje rūktų tiek bravarų, kiek mūs valsčiuje. Išsirinkome (iš eilės jau trečią) „čysto kraujo“ blaivininką viršaitį. Tai neapsakomai sumanus žmogus: jis rado reikalinga leisti žydeliui atidaryti patentuotą smuklę. Apsilankęs Marijampolės viceviršininkas atidarytą patentuotą smuklę rado esant neleistiną, pažadėjo nuo naujų metų ją uždaryti, bet, matyt, durys sugedo... niekaip neužsidaro. Tik, deja, vietoj vienos atsidarė keturios. *Sakuotnugaris* /

Lietuvos ūkininkas, 1921 04 14–20, nr. 15, p. 7

● **Šis bei tas. Numirėlis žmones išgąsdino.** „The Daily Express“ Varšavos korespondentas aprašo vieną neseniai Vilniuje įvykusį atsitikimą. Vienuose pamišėlių namuose miręs ligonis, kurį po to nunešę į bažnyčią. Mirusiojo draugas, irgi pamišėlis, pamatęs, jog jo draugą nunešę į bažnyčią, slapta, kuomet nieko bažnyčioje nebuvo, įėjęs į bažnyčią, paslėpęs šėpoje, kur bažnytiniai rūbai laikomi, o pats numirėlio rūbais apsiredęs, atsigulęs graban ir užmigęs. Rytmetį, kunigui pamaldas atlaikius, kuomet grabnešiai pajudino grabą nešti, tas „numirėlis“ atsibudo, šoko iš grabo ir sudrožęs vienam grabnešiui per galvą nubėgo. Grabnešys kritęs iš išgąščio ir ten pat miręs, o kiti visi žmonės iš bažnyčios išlakstę. Valandėlę palaukę, drąsesnieji ėję bažnyčion pažiūrėti, kas atsitiko. Radę tuščią grabą, grabnešį negyva gulintį ant žemės ir manydami tai tikrąjį numirėlį esant, įdėjo graban ir ieškojo kuo apkloti. Tikėdamiesi šėpoj kokį nors uždangalą rasti, atidarė jos duris. Tuomet tikrasis numirėlis griuvęs ant žmogaus, duris atidariusiojo, ir šis nuo to apalęs, o kiti vėl iš bažnyčios išlakstę. Po kelių valandų policija ištyrusi dalyką, pranešusi žmonėms ir tuomet visi nusiraminę. / *Išivių draugas*, 1921 04 23, nr. 17, p. 4

Ilgos metinės

Birštono ir Prienų černobyliciai parodoje. *Kęstučio Kazlausko nuotrauka*

Atkelta iš 7 psl.

Po to černobyliciai bendravo su atvykusiais į atidarymą muziejaus lankytojais, atsakė į jų klausimus, pasi-

dalino atsiminimais. Apsilankiusieji parodoje taip pat varė ir LJČ Prienų komiteto sukauptus fotoalbumus Černobylio tematika, domėjosi radiacinėmis matavimo priemo-

nėmis, galėjo nemokamai pasiimti knygą „Tryliktasis Zodiako ženklas – Černobylis“ ir laikraštį „Černobylietis“.

Vernisažo diena baigėsi muziejaus direktoriaus pavaduotojo V. Šeškevičiaus kabinete prie kavos ir arbatos bei saldumynų stalo, černobyliciams šnekučiuojantis su savivaldybės Socialinės paramos skyriaus vedėju A. Grušelioniu.

Paroda Birštono krašto muziejuje truks ligi rugsėjo mėnesio.

Gegužės 1 dieną, sekmadienį, černobyliciai, galima sakyti, tradiciškai susirinko su šeimomis paminėti Černobylio katastrofos metinių kaimo turizmo sodyboje „Vanagų vienkiemis“. Pabendravę šeimomis, pasišnekėję apie darbus ir pasidalinę rūpesčiais, černobyliciai išsiskirstė iki kitų komiteto renginių.

„Č.“ inf.

Bendražygių pagerbimas Levartų kapinėse: černobyliciai su Dalia Tareiliene prie a. a. Gedimino Tareilos kapo. *Klaipėda*, 2016 04 27

Černobylietis

Redaktorius – Kęstutis KAZLAUSKAS

Redakcijos adresas: Gegužės g. 5, Prienai, LT-59127

Telefonas +370 670 14033, tel./faksas: +370 684 94470

El.paštas – chernobyl.prienai@gmail.com

Rankraščiai neregencuojami ir negražinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su laiškų autorių nuomone.

SL 181 / ISSN 1648-9128

Rinko ir maketavo

Vlš „Nemuno šilas“.

Spausdino UAB „Ignalinos

spaustuvė“, Laisvės g. 71,

LT-30122, Ignalina

Tiražas 500 egz.